

25 mei 2023

Handvatten voor dierenambulances voor omgang met wilde vogels en vogelgriep

Er heerst vogelgriep in Nederland. Daarom is het voor ieder die te maken krijgt met in het wild levende vogels van belang om te weten hoe te handelen bij dieren die mogelijk besmet zijn. Daarom geven wij medewerkers dierenambulances graag enkele handvatten.

Veiligheid voor medewerkers

Voor ons staat de veiligheid van iedereen die met vogels in aanraking komt voorop. Wij raden iedereen daarom aan om consequent persoonlijke beschermingsmiddelen te dragen. Aan een mondkapje zijn we inmiddels gewend, maar ook handschoenen zijn erg belangrijk. Niet alleen voorkom je zo besmetting voor jezelf, maar ook voor andere dieren die je later nog helpt. Gooi handschoenen weg direct nadat je een vogel hebt geholpen. Doe dat in een gesloten plastic zakje. Houd er ook rekening mee dat kleding en schoenen ook vervuild kunnen raken (bijvoorbeeld met vogelpoep). Voorkom dat je besmettingen meeneemt naar andere adressen.

Nogmaals: Welke dieren kunnen vogelgriep hebben?

In principe is vogelgriep besmettelijk voor elke vogelsoort die ermee in aanraking komt. Nu dat vogelgriep wijdverspreid is in wilde vogels in Nederland, is de veiligste optie om elke aangeboden vogel als mogelijk besmet te beschouwen.

Er zijn vogelsoorten die een hoger risico hebben om vogelgriep te hebben. Omdat het virus met trekkende watervogels naar Nederland wordt gebracht, lopen vogels die op of om het water leven het grootste risico. Behalve eenden, ganzen en zwanen gaat het ook om andere watervogels, reigers en weidevogels. Daarnaast lopen vogels die watervogels eten ook risico: buizerds, haviken, slechtvalken, meeuwen, en kraaien. Zelfs zoogdieren als vossen, marters en zeehonden worden getroffen door vogelgriep (zie: [Gevoelige dieren vogelgriep, aviaire influenza \(AI\) - WUR](#)). Deze lijst biedt geen garanties. De veiligste optie is om elke aangeboden vogel als mogelijk besmet te beschouwen.

Symptomen

Helaas kunnen symptomen heel wisselend zijn. Van geen enkel klinisch verschijnsel tot volledige lusteloosheid. Uiteindelijk is vogelgriep alleen goed vast te stellen in het laboratorium. Er zijn wel symptomen die wijzen op een hogere verdenking op vogelgriep. Dat zijn vooral neurologische verschijnselen, zoals bibberhoofden, rare bewegingen, kop in de nek (draaihals), ongericht met de vleugels slaan en blauwgekleurde ogen (zie bijgevoegde foto). Op [Youtube](#) staat een filmpje dat heel duidelijk de vogelgriepverschijnselen bij een smient laat zien. Daarnaast komen bemoeilijkte ademhaling en lusteloosheid vaak voor bij vogelgriep. Echter, het is belangrijk om te beseffen dat vogels zonder verschijnselen ook vogelgriep kunnen dragen en besmettelijk kunnen zijn. Daarom is wederom de veiligste optie om elke vogel, ongeacht de type verschijnselen, als mogelijk besmet te beschouwen.

Wanneer een vogel verschijnselen heeft die vogelgriep doen vermoeden, is het verstandig dit te melden bij het opvangcentrum of de dierenarts. Noteer dit ook op de bon en geeft deze (of een kopie daarvan) ook af bij het opvangcentrum of de dierenarts.

Tafeleend met neurologische verschijnselen (draaihals: scheef gehouden kop) na besmetting met vogelgriep..

Wat te doen als je een zieke vogel in het wild vindt?

- Ga ervan uit dat elke zieke vogel, ongeacht soort of verschijnselen, mogelijk besmet is met vogelgriep en handel daarnaar.
- Pak **alle** vogels altijd met handschoenen aan en draag een mondkapje. Was en desinfecteer na iedere vogel je handen en de gebruikte materialen, ook je kleding (maar denk bv. ook aan wegwerpschorten of pakken). Gooi handschoenen weg in een gesloten plastic zakje. Werk hierbij volgens de Handleiding voor het opruimen van dood gevonden wilde (water)vogels van de NVWA.
- Je kunt gratis beschermingsmaterialen bestellen via DierenLot. Wij beschikken over mondkapjes, schorten, handschoenen e.d. Dat kan eenvoudig door een mailtje te sturen naar dierenorganisaties@dier.nu. Er is genoeg voor iedereen.
- Plaats vogels niet samen in hokken of in ambulances. Hierdoor kunnen gezonde vogels tijdens het vervoer geïnfecteerd raken en later in een opvangcentrum ziek worden. Tussen patiënten door dient de auto goed gereinigd en gedesinfecteerd te worden.
- Wees alert op bovengenoemde ziekteverschijnselen. Wanneer je een vogel aantreft die de hiervoor beschreven typische verschijnselen vertoont, vervoer deze dan niet. Het beste is het ter plaatse te laten euthanaseren. Indien niet mogelijk, breng het dier

dan naar een dierenarts voor euthanasie. Neem bij twijfel eerst contact op met een vogelopvangcentrum.

- Wees alert op groepjes dode of zieke dieren. Maak gebruik van de vogelgriep app van het ministerie van LNV om vogelgriepslachtoffers te melden. Deze app geeft een indicatie van de verspreiding van vogelgriep onder wilde vogels in Nederland en ook om welke soorten wilde vogels het gaat. Let op: deze app faciliteert NIET het opruimen van de kadavers. App downloaden: Zoek naar arcGISSurvey123 en download de app. Open de app en kies vervolgens voor “doorgaan zonder aan te melden”. Scan de QRcode in de app eenmalig. Vanaf dat moment kun je de meldingen in de app doen.
- Daarnaast kun je vondsten van dode wilde vogels melden via de [website](#) en het telefoonnummer van het Dutch Wildlife Health Centre (DWHC). Het melden is belangrijk om een zo goed mogelijk indruk te krijgen van de impact van vogelgriep op wilde vogelpopulaties en om indien gewenst de dieren te testen.

Hoe gevaarlijk is vogelgriep voor mensen?

Moeten we ons nu zorgen maken dat we als mensen ook vogelgriep kunnen oplopen? Het risico op overdracht van het vogelgriepvirus op mensen is klein, maar niet nul. Er zijn de afgelopen jaren in Europa enkele besmettingen met vogelgriepvirus van vogel naar mens gerapporteerd. Alleen personen die intensief en/of langdurig contact hebben gehad met besmette dieren lopen een risico op een infectie met het huidige vogelgriepvirus. Er is geen reden tot paniek, maar het is verstandig om via de GGD of je huisarts een gratis griepvaccinatie te halen als je regelmatig met dode vogels in aanraking komt. Verder zijn de normale hygiënische maatregelen voldoende: wassen met zeep en goed afspoelen! Indien er geen langdurig en/of intensief contact is, is de kans op overdracht minimaal. Mocht je toch binnen twee weken na het aanraken van een dode vogel ziekteverschijnselen krijgen, dan is het raadzaam om je huisarts te raadplegen.

Tot slot: gebruik je gezond verstand en trek aan de bel als je vragen hebt. We helpen je graag verder.

Daniëlla van Gennep, Stichting DierenLot
André De Baerdemaeker, Vogelklas Karel Schot

Met advies van Thijs Kuiken, Erasmus Medisch Centrum

Contactadressen

DWHC: dwhc@uu.nl, 030 – 253 79 25

DierenLot: Daniëlla van Gennep, daniella@dier.nu, 06 15 11 75 14.